ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА БЕЗПЕКА 26.05.2026 | Денис Трубецькой

Дипломатія в паралельному всесвіті

Переговори з Росією? Поки Кремль не зменшить вимоги, Україні потрібні не посередники, а сильні союзники.

Російсько-українська війна триває майже чотири з половиною роки, і за цей час сформувалася традиція говорити про неї наче з паралельного всесвіту. Пари фраз кремлівського правителя Владіміра Путіна про те, що «конфлікт навколо України» наближається до кінця і що з усіх представників Європи він найохочіше поговорив би з Німеччиною, достатньо, щоб у декого знову прокинулась ілюзія, ніби цю війну можна завершити швидко. Вже в деталях обговорюють, хто міг би стати європейським посередником в переговорах з Москвою. І це в той час, як Кремль навіть не приховує, що серйозні переговори про перемир'я можливі лише тоді, коли Україна виведе свої війська з решти Донецької області, а також фактично з великих міст Херсона та Запоріжжя, тобто з тих територій, які Росія восени 2022 року включила в свою конституцію.

Теоретично посилення дипломатичної ролі Європейського союзу – логічна й обґрунтована вимога. Російсько-українська війна впливає на майбутню архітектуру безпеки європейського континенту, тому не дуже розумно залишати посередництво виключно на розсуд непередбачуваного в зовнішній політиці уряду США під керівництвом Дональда Трампа. На перший погляд це правильно, і можна припустити, що Україна офіційно схвалила б таку дипломатичну ініціативу. Врешті, Київ підтримує спроби США, які тривають з початку 2025 року, але досі приносять більше шкоди, ніж користі. Україні не залишається нічого іншого, як постійно проявляти готовність до переговорів, щоб США не перестали постачати зброю та надавати розвідувальні дані. Владімір Путін теж, схоже, говорить про швидке закінчення війни для одного слухача: Дональда Трампа.

Власне, головне питання в тому, про що

Власне, головне питання в тому, про що європейцям і росіянам взагалі домовлятися. Звісно, вести переговори на папері краще,

європейцям і росіянам взагалі домовлятися

ніж взагалі не говорити. Однак реальність інша. Нинішню гарячу фазу війни, яка почалася в 2022 році як продовження війни на Донбасі з 2014-го, неможливо завершити всеосяжною мирною угодою. З вересня 2022 року шість українських регіонів зазначені і в українській, і в російській конституціях – в першій цілком справедливо, в другій ні. При цьому ні Україна не визнає ці території російськими, ні Росія не відмовиться від конституційних претензій на них. Тому розмови про великий мирний договір, який би раз і назавжди вирішив цей конфлікт, просто позбавлені сенсу.

Будь-яка угода, хай би коли її було укладено, зведеться до домовленості про припинення вогню. Вважати, що в ході таких переговорів Росія погодиться на будь-яку форму захисту лінії фронту європейськими солдатами, тобто фактично військами НАТО, було б небезпечним самообманом. Про це від початку не може бути й мови. Ймовірність того, що Москва погодиться на серйозні гарантії безпеки для Києва, теж практично нульова. Тому вирішальне питання полягає в тому, чого ЄС взагалі може досягти за столом переговорів, за яким адміністрація Трампа попри чималі поступки Кремлю (які Київ, до речі, значною мірою прийняв) зазнала катастрофічної поразки.

Було очевидно, що так зване територіальне питання заведе попередні переговори в глухий кут. Так і сталося. З огляду на нинішні темпи російського наступу, абсолютно незрозуміло, чому українська армія мала б добровільно покинути добре укріплені оборонні позиції на півночі Донецької області тоді, коли Росія не має реальних шансів окупувати весь Донбас в найближчому майбутньому. Можливо, в інших реаліях Київ, попри всю внутрішньополітичну гостроту питання, навіть розглянув би такий варіант, якби він справді гарантував завершення війни. Але він не гарантує. Треба бути дуже наївним, щоб не розуміти, що стратегічна мета Росії полягає в знищенні української державності і незалежної української політичної нації. А втім, цієї мети не обов'язково досягати військовим шляхом і саме на цьому етапі війни, хоча Кремль хотів це зробити ще в перші місяці 2022 року. Проте реальність виглядає інакше.

Реально змінити нинішню ситуацію

Саме тому переговори про можливе перемир'я постійно провалюються через

можуть лише українські збройні сили, а також посилення економічного тиску на Росію

нереалістичні проміжні політичні цілі Москви. Ще одна її ціль – розкол українського суспільства. Що довше триває війна, то більше людей (хоча досі явна меншість) з важким серцем змирилися би з втратою Донбасу. Що й як саме змінило би посередництво ЄС, ніхто насправді не знає, хоча дипломатично вирішити проблему тут і зараз, безперечно, було б бажано. Реально змінити нинішню ситуацію можуть лише українські збройні сили, а також посилення економічного тиску на Росію.

Реальність врешті-решт виглядає так, хоча в європейських столицях про це не дуже хочуть чути: якби з російського боку була політична воля до прийнятного перемир'я, то для досягнення згоди не знадобилося б ніякого масштабного посередництва. Годі й казати про те, що обговорення цього питання мало б відбуватися в державі, прийнятній для обох сторін. Це показали переговори між Україною і Росією на початку року, коли обидві сторони включили в свої делегації високопоставлених військових і представників спецслужб. Тоді відбулися конструктивні обговорення того, як в майбутньому можна практично організувати й контролювати перемир'я. Про це свідчать і попередні обміни полоненими та тілами загиблих, які координували спецслужби.

Бракує одного: політичної волі Росії відмовитися від неприйнятних вимог. Тому, найімовірніше, зустрічі на найвищому рівні, тобто між Володимиром Зеленським і Владіміром Путіним, не буде. Угода про перемир'я обговорюється переважно на рівні спецслужб і військових. І саме тому на нинішньому етапі як ніколи очевидно, що Україні потрібні сильні союзники, а не посередники. Адже, з одного боку, країна успішно захищається від російської агресії і все більше тисне на Москву, завдаючи з великої відстані ударів по російській нафтовій інфраструктурі. З іншого боку, міжнародна ситуація знову змінилася на користь Кремля через напад США на Іран і зростання світових цін на нафту. Тому не слід вважати, що Росія відмовиться від надії в довгій виснажливій війні проти України врешті отримати більше ресурсів і опинитися в вигіднішому становищі. Ні Ангела Меркель, ні будь-який інший посередник з ЄС цього не змінить.

Пропонуємо також ознайомитися з протилежною точкою зору Адіса Ахметовича і Крістоса Кациоуліса.

Денис Трубецькой
Київ

Денис Трубецькой (Denis Trubetskoy) народився в Севастополі, працює кореспондентом для німецькомовних ЗМІ в Києві. Він спеціалізується на суспільно-політичних темах, висвітлює події в Україні, Росії та на пострадянському просторі для Mitteldeutscher Rundfunk, Frankfurter Allgemeine Zeitung, n-tv.de, Zeit Online тощо.